

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Странацке прилике Словеније.

Најсјевернији дио наше државе, лијепа и сликовита Словенија није остала поштеђена тешког бремена борбене садашњости, а можемо рећи и још тежег наследиства прошлости.

Главна црта те жалосне прошлости, која се повлачи као црна нит, преко живота ове красне земље, то је јако уткани клерикални азнај свог краја, са свим екстратурама подвојености странацко-политичке.

Та се подвојеност и деконцентрација опажа у свим политичким таборима.

Разилажење је дакле свеопће и у демократској, и у клерикалној па чак и у радничкој партији, које су донекле и главне политичке групе у животу Словеније.

У демократској странци, у којој су се до недавно суклобавала два опријечна напредна табора, настао је расцијеп, тако да су се формисале двије нове групе: једне стране, „младини“, млађа демократска струја Жерјав Прибишевићева са политичким дневником „Јутро“ — а друге, „старини“ т. ј. скупина демократских дисидената око Ровнихара и „Слов. Народа“.

Ова се скупина ослања на програм загребачких конгресиста, истичући са другим ревизионистичким групама око сада престале „Југославије“ и „Аутономиста“ заштјев недељности Словеније те очување покрајинских аутономија.

Борба прије споменутих група била је тако орогчена, да су у међусобном надчавању заборављене реалне дужности садашњег времена, а резултат те такве борбе показао се је у опћинским изборима Љубљане, гдје је уједињена клерикално-комунистичка партија однијела мегдан, доким су обе завађене струје, које подијелено ступише у борбу, на изборима биле најдјачане.

Колико се страсти јавља у политичком животу Словеније, било је видјети баш код тих избора, гдје су разуздане страсти, са својим пламеним изборним геслама, онемогућиле свако здраво и тријезано просуђивање положаја.

Најбољи доказ је томе, што се је изборна борба водила под паролом очување Словеније, заборављајући код тог да иде за очување Љубљане.

Иагледало је, по изборним гестама, да је збор опћинске управе имао бити неки форум, који ће ријешавати државно-правна питања недељности Словеније, или можда форум, који би имао остварити промјене видовданског устава!

И резултат те борбе био је, да нити је очувана недељност Словеније нити је напредност очувана Љубљане.

Прилике у клерикалној странци нијесу боље.

И у тој партији, врло јакој у Словенији, појављују се струје за изборни мегдан и то официјелна листа др. Корочица, те најновија др. Шуштершића.

Ова потоња, ако ступи у изборну борбу иступиће потпуно самостално и властим програмом др. Шуштершића, који као да се је одрекао своје прошлости и сваке везе са официјелном клерикалном партијом, а главну снагу свог будућег рада као да жели посветити крости народа и консолидацији државе.

Колико ће та обећања бити испуњена од човека, који је за вријеме рата слао „Србе на врбе“, и у колико је дугогодишње његово изгнанство одстранило од њега све оно, што је дугим годинама тровало душу мирног словенског сељака, показаће будућност.

И друге су паклене силе уалуд трошиле своју снагу — да раскопају темеље ове државе — ваљда ни покоријачки дух Шуштершића неће јој, ма каква његова оријентација била у будућности, наудити.

Здрави инстинкт нашег народа и устрајност његова, сачувала је сву земљу многог ала, па ће ју сачувати и од раних авести са двоструким лицима, које се појављују свако толико да обогате и развеселе политички живот наше уједињене отаџбине.

Ни социјалистичке партије не показују друге резултате, и ту се јављају разна кретања, која ће спријечити компактност и јединствени испуст за будуће изборе.

Словени, по свему судећи, изаћи ће код предстојећих избора за скупштину не у организованим странацким целинама него раздијелени и позиционани на више странака.

У Словенији, као и у многим крајевима наше отаџбине не виде се још никакве одређености у схваћању положаја и прилика, стално је само, колебање и неодлучност.

Како ће дакле овај бој завршити и какве се наде полагају на успјех ове странацке подијелености, тешко је шта одређена казати.

За Словенију је одређено 25 мандата.

Кметијска (сељачка) странка ће по последњим вијестима једина изаћи компактна у изборе. Дали ће сачувати свој досадашњи положај (6 мандата) није стално, јер по досадашњем изборном раду, као да клерикалци имају најбоље шансе за афирмацију (10-14 мандата) пресма ни ту, није избором на акцију др. Шуштершића искључена промјена.

Остали број мандата био би подијелен на друге политичке групе, а између тих и на радикалну странку, као најмлађу у политичком животу Словеније, која мисли у више срезова истаћи своје кандидатске листе, те очекива ако не избор 1 или 2 посланика, а оно бар афирмацију своје странацке јакости.

Овако одриликте изгледа у главним линијама перспектива изборне борбе.

Дали ће се то и остварити, то зависи на првом мјесту од народа, који ће тај проблем дефинитивно и ријешити.

Положај у земљи.

У Београду, 10. јануара.

Унутрашња политичка ситуација осетно се поправља. Затрваност странацких односа, потенцирана безобзирном и несавесном предизборном агитацијом, онемогућава у многим чему да се то очигледније исполји и спречава да се интензивније изводи. Данашња влада предузима најозбиљније мере, да се поправи што је покварено и подигне што је порушено. Остављена без најпотребнијих средстава, јер је бивши министар финансија предао своме наследнику празне кесе, она се напреже да и поред тога упути земљу по свима гранама њене управе правилнијим и солиднијим путем. То њено напрезање или се не види довољно или га несавесна противничка штампа представља у сасвим другојачијој слици.

Колико је та несавесност безобзирна, види се најбоље по томе, што и рјгава дела противничких министара из прошлог кабинета, у колико су изведена по дефинитивном паду прошле владе, антирадикална штампа баци на легја садашњој влади.

Треба још једну појаву и што јаче подвући и истаћи: финансијски одбор, чији је задатак да влади одобрава кредите, без којих је сваки озбиљнији рад владин скоро немoguć, формиран при конституисању свом поље образовања садашње владе на начин да је у њему однео превалу крајњи и безобзиран партизанлук, нико да се састане и донесе потребну одлуку по владиним кредитним захтевима и time namerno оставља владу без средстава потребних за правилно функционисање државног апарата. Па ипак влада некоко одољева, иако не може да ради онако како би жељела и за државу било корисно. И тај njen рад nailazi, у свима круговима који умеју гледати правилно на ствари, на потпуно разумевање и одобравање. И финансијска грана државна и питање безбедности и питање исхране пасивних крајева, и сва друга питања која до сада нису спадала у надлежност радикалских министара и која су дојучерашњи министри тако рећи упропастили, консолидују се и упућује њихово решавање у правцу заштите и унапређења народних и државних интереса, тако да се већ данас осећа знатна и уочљива разлика између прошлог и садашњег режима у корист овог последњег.

Уопште, дакле, унутрашње стање у земљи стално се поправља, ма да влада, у своме настојању да га поправи до мере задовољенја свију грађана, nailazi на озбиљне теškoће са стране оних који, изгледа, немају морална рачуна да се у корист ове владе осети разлика између прошле и садашње управе. N.

Мађарски напад на Румунску.

Мађари су већ започели са отвореним непријатељствима према сусједина. Потajни рад и припреме поћели су да избјаву на јаву. Тако су неки одјели мађарске војске провали на два мјеста на румунско подручје: близу Великог Варадина и код Арата. Незна се, да ли се ту ради о нападима нередовитих bandи или о редовитој војсци, али svakako једно је јасно, Мађари су поћели да узнемирују своје сусјезде.

Поводом мађарских нападаја, румунска је влада упутила телеграфске note владима у Београду и Прагу. У noti румунска влада по својим антиентичним подацима саопштава распоред мађарских, руских и бугарских трупа, које су у последње вријеме нагомилане на румунској граници.

Према свему изгледа, да постоји некакав тајни договор између ових трију држава а да љекава згодан час, да се упусте у нове вратоломне авантуре.

По вијестима из Београда, наша влада прати бурним оком све ове крете у нашој близини и пажљиво прати сполјње догађаје, како не би дошло до изненађења.

Односи наше Краљевине и Бугарске.

Београдски listови јављају, да ће вјероватно још у току ове недеље бити именовани чланови комисије Краљевине СХС и Бугарске, која ће према споразуму постигнутом у Београду, имати да ријешава сва спорна питања, између наше Краљевине и Бугарске.

Нови изборни закон.

Садашњи „Закон о избору народних посланика за Народну Скупштину“ састоји се заправо од два закона, и то од закона од год. 1919. о избору народних посланика за Уставотворну Скупштину и од закона о изменама закона на основи кога су извршени избори на дан 28 новембра 1920. Ово су главне разлике: број народних посланика снижен је за једну четвртину од (419 на 313). Затим су укинута квалификовани кандидати. Онда је промењен начин кандидације, тако да се предлаже носилац листе за читав изборни округ и кандидати за изборне срезове. Најпосле је за израчунавање изборног резултата прихваћен Донтов изменени систем. По основне одредбе изборног права остале су исте: и сада је гласање отпне, једнако, непосредно и тајно, са представништвом мањина.

Највише удара у очи новост, да се изборни окрузи од сада деле на изборне срезове. Изборни пак окрузи остали су у главном исти. Осим тога и градови Београд, Загреб и Љубљана бирају посебно. На сваких 40.000 становника бира се по један посланик; ако ли вишак становника буде већи од 25.000, бира се још један посланик.

Изборни окрузи деле се на изборне срезове. Изборни срезови јесу, у начелу, управни срезови. Изборни округ мора бројати најмање толико изборних срезова, колико се у изборном округу има да изабере народних посланика. Нарочито се мора нагласити, да изборни округ може бројати и више изборних срезова него што се у њему има да изабере народних посланика, само их не сме бројати мање. У нашим изборним срезовима постављали су се кандидати за сваки срез засебно; сада се једним чином постављају кандидати за све поједине изборне срезове једнога изборног округа и још у то и за носиоца листе за читав тај изборни округ. Некада се гласало за избор само једнога заступника и то само за конкретни изборни котар; сад се у сваком изборном срезу гласа и за среског кандидата и за носиоца листе читавог изборног округа. Пре се резултат избора утврђивао само за поједини изборни срез и у том самом котару; сада се установљује резултат у средишту читавог изборног округа и за читав изборни округ. Пре је сваки изборни срез могао сам за се изабрати народног заступника; сада пак ни један изборни срез не бира самостално народног посланика. Сада се мора догодити, да бар један изборни срез не ће добити ни једног посланика, а може се догодити да не буде проглашен за изабраног ни један срески кандидат (на пр. у изборном округу, који бира два посланика, буду изабрана два носиоца листе), или опет да за један исти изборни срез буду проглашени за изабране два посланика.

Што се тиче кандидације, кандидатске листе, потписане од 100 бирача, морају се најдуже 25 дана пре избора поднети на потврду надлежном судбеном столу. Кандидација се подноси у исти мах и истом листом за носиоца листе као и за среске кандидате и њихове заменике по азбучном реду. Носилац листе не може бити означен ни као кандидат за један одређени срез изборног округа.

Не могу се уопће кандидовати полицијски (овамо спадају и покрајински намесници) финансијски и шумарски, као и чиновници аграрне реформе, осим ако су то престали бити годину дана пре расписа избора. Остали чиновници, који врше јавну власт (на пр. судије) не могу се кандидовати у изборни округ своје територијалне надлежности. Министри активни и на располагању и професори универзитета могу се кандидовати и изабрати пак задржавају своје положаје. Сви остали чиновници могу се кандидовати и изабрати, само се стављају на располагање за време трајања мандата.

Нико се не може кандидовати у више од три изборна места, разумевајући овде кандидовање као носилац листе или као срески кандидат или као заменик. Два среза истога изборног округа могу кандидовати исто лице. И с пране и с политичке стране је искључено да би се ко могао кандидовати као носилац двеју или трију или још више листа у једном изборном округу. Од посланика се тражи доба од 30 година.

Нови закон доноси представништво мањина тако да поред већине може и мањина у изборном округу доћи до мандата. Но док је изборни закон за Конституанту одређивао гласање за читаву листу за један читав изборни округ и према томе чисто сразмерно представништво, то садашњи закон комбинuje појединачно бирање по срезовима са представништвом мањина. За утврђивање изборног резултата прихваћен је овај, не баш сасвим нов, али особит систем:

Најпре се утврђује, да ли и колико која листа добија мандата. После тога се мандати, који припадају једној листи, додељују појединим кандидатима са те листе. У првом делу поступка, т. ј. код распореда мандата на листе, најпре се установљују два количника.

Први се количник срачунава тако да се свеукупан број гласача подели са бројем посланика, који долазе на тај изборни округ, више један. Листе, које нису добиле ни толико гласова да се у њима садржи изборни количник, не узимају се у опће у обзир при расподели посланичких места. На пр. ако је у изборном округу са пет посланичких места предано свега 42.702 гласа, први се количник израчуна тако да се 41.702 подели са 5 више 1 једнако 6; дакле је први количник једнако 7117. Рецимо да су биле три листе, па је листа А добила 24.651 глас, листа Б 12.342, а листа В 5.809. Будући да је у листама А и Б садржан количник од 7.117, зато оне долазе даље у обзир; листа В, која је добила мање гласова него што наноси количник, сасвим испада из даљег рачуна.

Са листама, које су добиле количник, поступа се по Донтовом систему овако: број гласова, који је добила свака листа, дели се са 1, 2 итд најзад с бројем, који одговара броју посланика, колико има да изабере дотични изборни округ. Од бројева добивених оваквим дељењем узима се онолико највећих, колико се у дотичном изборном округу има да изабере посланика, и према њима се додељују посланици појединим листама. Наставимо горњи пример, по којем су добиле количник листе А и Б. Мандати се између ове две листе деле тако да се и број 24.651 (број гласова листе А) и број 12.342 (број гласова листе Б) подели редом са 1, 2, 3, 4 и 6 (јер се у том изборном округу има изабрати пет посланика), дакле

А.		Б.	
24.651 : 1 =	24.651	12.342 : 1 =	12.342
: 2 =	12.325 и пол.	: 2 =	6.171
: 3 =	8.217	: 3 =	4.114
: 4 =	6.162 3 четв.	: 4 =	3.085 2 четв.
: 5 =	4.930 1 петина	: 5 =	2.468 2 петине

Сада треба исписати 5 највећих бројева, па свака листа добива толико мандата, колико тих највећих бројева она има. У овом примеру ово је пет највећих бројева: 24.651, 12.342, 12.325 и пол., 8.217, 6.171. Будући да су у листи А садржана три од највећих бројева и то 24.651, 12.325 и пол. и 8.217, листа А добија три мандата; а будући да су у листи Б садржана два од највећих бројева (и то 12.342 и 6.171), листа Б добива два мандата.

Од начела да листе, које нису добиле количник не улазе даље у рачун, постоје два изузетка. Понајпрвије ако је у једном изборном округу, који бира шест или више посланика, само једна листа, добила количник, онда се

један мандат додељује оној између листа без количника, која има највећи број гласова. Затим ако у једном изборном округу, који бира десет или више посланика, само две листе добију количник, онда ће се један мандат доделити једној од листа без количника, која има највећи број гласова.

Ако ни једна листа није добила количник сматра се као да су све листе добиле количник, и подела мандата врши се по Донтову систему.

Пошто је установљено, колико је којој листи припало мандата, мандати додељују се кандидатима са те листе тако, да се први мандат додели носиоцу листе, а остали евентуални мандати среским кандидатима редом, колико је који добио гласова. Бројева, припали кандидату у два среза истога изборног округа, по закону се саберу. Ако кандидат, који кандидован у два среза, добије толико гласова, у сваком срезу посебе да би био изабран у оба среза; онда ће се огласити за изабраног он и његов заменик, па ће се тек после даљим кандидатима додељивати наредна места.

Ако ли остане посланичко место празно оно ће се попуњити замеником; ако би и место заменика било упражњено или ако се управни место носиоца листе, позват ће се у Народну Скупштину кандидат оног среза, који на тој листи има највише гласова после срезова, који су већ заступљени у Скупштини.

Снижење броја посланика оправдано је свакако, из финансијских разлога. Пропис о квалификованим кандидатима био је сувршан па је право оставити свакој странци да она сама одреди културни ниво својих кандидата.

Izborna kretanje.

Predizborna akcija sviju stranaka razvija se sve to jače. Iako je akcija još pripremnog karaktera, ona je ipak vrlo živa, skoro uvek bezobzima. Radikalna Stranka je i u tome najumerenija i najmanje nervozna, ali je po rezultatima svojim najuspešnija. Imamo informacija sa raznih strana zemlje, koje su za Radikalnu Stranku najpovoljnije. Njeni protivnici sa zebnjom prate ovaj njen uspeh i ne kriju svoj strah da će iz predstojećih izbora ona izaći sa zadovoljnim uspehom. Koliko neki dan izjavio nam je jedan istaknuti demokrat: «Ako Radikalna Stranka uđe u izbore kompaktna, neporeceno, strahovito će nas tući sve i svuda!»

I odista, od te kompaktnosti Radikalne Stranke zavisiće znatnim delom i njen uspeh u predstojećim izborima. Prema informacijama iz raznih krajeva zemlje, i sa te strane, i pored izvesnih ličnih ambicija, Radikalna Stranka stoji relativno vrlo dobro. Što je najvažnije, mase narodne, čije je raspoloženje prema Radikalnoj Stranci potpuno zadovoljavajuće, i u tom pogledu vrše umirujući uticaj na pojedine ličnosti. I, ako se predizborna situacija Radikalne Stranke ima da čeni po raspoloženju širih narodnih masa, onda se može kazati, da je ona odlična u Srbiji i Staroj Srbiji, Bosni i Hercegovini i Vojvodini, vrlo dobra čak i u Slovenknoj, a u Hrvatskoj i Slavoniji zadovoljavajuća prema ranijem njenom stanju.

S takvim raspoloženjem širih narodnih masa ni jedna druga stranka ne može da se pohvali, a najmanje da se pohvali rasprostranjenošću po celoj zemlji.

Predizborna situacija u Crnoj Gori.

Sve se stranke spremaju za izbornu borbu. Istupiče iste stranke kao i prvih izbora s tom razlikom što komunisti neće smjeti na izbore i što će istupiti dvije nove stranke: nezavisnjaci i zemljoradnici. Zemljoradnici su tek pred kratko vrijeme počeli živjeti da rade. Stranka nezavisnjaka će po svojoj prilici uzeti za nosioca liste g. Mihajla Ivanovića. Kao sreski kandidat ove stranke spominje se gen. Vešović.

Градске вијести.

Odluka Glavnog Odbora nar. radik. Stranke.

Primiti smo ovu depešu:

Glavni Odbor narodne radikalne stranke, na svojoj sednici od 6. januara, doneo je ovu odluku: Nosioca liste predlaže Okružni Odbor Glavnog Odboru narodne radikalne stranke. Po njegovom odobrenju okružna konferencija definitivno prima kandidaciju nosioca liste.

Nikola Pašić.

Sastanak, odregjen za dan 21, odgagja se za dan 22.

Sjednica Okružnog Odbora, odnosno okružna konferencija, koja je bile zakazana za dan 21. januara u Splitu, odgagja se za sutradan, a to s razloga, jer meguju pozvanim ima ih, koji dana 20 slave sv. Jovana, pa bi morali tog dana ostaviti svoje domove i krenuti na put.

Organiziranje Narodne Rad. Stranke. U više mjesta sjeverne Dalmacije, svojski se je pristupilo osnivanju organizacije radikalne stranke, da se na taj način nagju zajedno svi članovi stranke i da tako ispune svoju dužnost na sljedećim izborima. Sva ona mjesta, gdje se nije još organizirala Nar. Radikalna Stranka, neka se požure i čim prije provedu organizaciju.

Lažne glasine. U narodu se pronose glasovi o mobilizaciji vojske i sazivu narodne skupštine. Uslijed naloga gospodina Ministra Unutrašnjih Dela objavite narodu da su ti glasovi lažni i tendenciozni a proti širiteljima ovakih i sličnih glasova da će se najstrožije postupati.

Poziv regruta. Općina je izdala poziv kojim pozivlje rogene 1900, 1901 i 1902, koji na posljednjoj stavni uzeti u vojsku, da budu pripralni, jer da bi u toku februara imali nastupiti vojnu službu. Ujedno upozorava da svaki momak ponese sobom toplo rublje i obuću, kao i žlicu i zdjelicu.

Predsjednici biračkih spiskova. Državni odbor izabrao je predsjednike glavnih biračkih mjesta, kojih ima usve 56. Za predsjednika splitskog okruga izabran je Rudolf Perša, savjetnik suda u Ljubljani, a za šibenski dr. Jeronim Lopašić, vijećnik banskog stola u Zagrebu.

Koncertat Filharmonije. U nedjelju pred dupkom punom dvoranom hotela „Krka“ naša vrijedna Filharmonija, dala je koncertat. I u svakom novom istupu Filharmonije vidi se lijep uspjeh, što veoma rado konstatujemo. Naša Filharmonija, požrtvovnošću svoga učitelja g. Gotovca, razvija se postepeno i može da istupi i sa težim komadima, kakvi se običavaju slušati u velikim gradovima od profesionalnih umjetnika. Općinstvo bi bilo veoma zahvalno našoj Filharmoniji, kad bi češće priregjivala koncerte, jer to je jedino što imamo.

Diletansko-dramatska sekcija Sokola priređuje u subotu, 20. o. mj. u svim društvenim prostorijama i narodnoj kavani „sajajni krabuljni ples“. Pristup imaju uz ulaznicu članovi društva i po njima uvedeni gosti. Predbilježba za krabulju u kijižari društvenog tajnika F. Babića za 2 dinara od utorka do petka. Dvorana će biti sjajno uređena sa svakovrsnim komfortima.

„Prosvjetno-Zabavni Skup“ priređuje u sljedećem četvrtak 18. o. mj. plesni vjenčić u prostorijama „Sokola“. Pristup imaju članovi i gosti uvedeni po članovima. Odijelo od šetnje.

Za gradnju pravosl. crkve u Splitu. Mjesto čestitke za novu godinu darovače u fond za gradnju pravosl. crkve u Splitu gg. Perović Stevo din. 30. Spiro Marić din. 25. Milorad Jovanović, Barić Jovo, Gopčević Jovo i N. po 20 din. D. E. Jedlowski 10 din. Tutorstvo najljepše zahvaljuje.

Vukovi u okolici Šibenika. Već odavna tuže nam se seljaci, da im vukovi dnevno kolju stoku. Kad je pao prošasti snijeg u jednom samom toru zaklaše 12 ovaca, a na mnogim drugim mjestima po dvije po tri i više. Šibensko lovačko društvo preduzelo je u nedjelju dne 14. ov. mj. hajku na vukove i čaglje. Premda je bilo zlo vrijeme i nepodesno za lov, uspjelo je da jednog zulumčara stoke uništi. Mlada je to jedno-godišnja vučica, znak da ih još negdje u blizini ima i više, jer sama ne bi mogla počinuti toliki zulum. Radi velike opasnosti terena, izgleda da je za sada još koji izbjegao kazni. Lovačko društvo namjerava preduzeti još više hajki, dok se ta škodljiva zvijer utamani. Poželjno bi bilo da im upravna vlast i građanstvo ide na ruku u toj plemenitoj ideji za dobrobit naroda.

Rad lovačkog udruženja moramo popratiti veoma laskavim riječima. U koliko smo informirani društvo na oko čisto sportsko imade najidealnije čelive, koje njegova bivša i sadašnja uprava uz bezprimjernu slogu svih članova najzanosnije realizuje. — Zadovoljavajući svojoj kulturnoj pasiji, da množi, goji i štediti korisnu divljač, a tamani grabežljivu zvjerad i grabilice, u savezu s njom nastoji da sije, sadi i povećava komplekse šuma te poljepsava ovu našu inače krasnu okolicu, da je obuče u ono lijepo ruho, koje joj fali da bude ono što bi morala biti: rivijersko jezero, koje bi se moglo natjecati s najljepšim jezerima a s higijenskim pogleda da ublaži oštrinu klime, koju joj goli krš prouzrokuje. Društvo je za to preduzelo pošumljivanje zalijeva i okolice šibenske, a odredilo nagradu privatnicima, koji najbolje i najviše posade humskog drveća. Zaključeno je takogjer, da se i kod nas u Šibeniku udari temelj prirodoslovnog muzeju, što će biti od velike koristi za učecu mladež i za opću izobrazbu.

Želim lovačkom društvu najbolji uspjeh u njegovu radu, a rado ga uzimljemo kao primjer da se svugdje može spojiti korisno, dobro i ugodno.

U eri samoubojstava. U ovo zadnje vrijeme nastalo je pravo natjecanje u samoubojstvima. Dnevno javljaju novine, da se je ubio ili utopio ovaj ili ona. Po sredini su najviše obiteljske razmirice. Tako je u nedjelju u Šibeniku nestalo Tone Zjačić, rodnjena Mačić. Od duže vremena nije se trpjila sa svekrvom Matijom. U subotu je otišao od kuće i nije se više vratio. Muž je odmah pošao do njene rodbine misleći da je tamo pobjegla, ali je ne nagje ni tamo. Tražio je pasvuda uzalud. Držeći da je skočila u more i utopila se, otišao je i on na obalu i skočio u more, da u njem nagje zajedno s njom smrt. Ali to su opazili neki ljudi i redar Šoljan, koji je odmah izvukao iz mora nesretnoga muža i tako mu spasio život. Uza sve traganje redarstvo još nije uspjelo doznati ništa o sudbini Tone. Drži se stalno da je skočila u more.

Štrajk lučkih radnika. Radi nekog nesporazuma stupili su u štrajk lučki radnici „Jadranske Plovidbe“ i „Puglie“. Radi toga je sinoć došlo na obali do tučnjave izmegju štrajkaša i radnika, koji su iskrcavali parobrod.

Za „Dušokol“. Da počaste uspomenu blagopokojnog Antuna Cvitkovića darovače u fond za gradnju Kupališta na Jadriju gg. Joso Sunara gostioničar Split, Ivo Kuvač i Ante Frua po din. 20. Da počaste uspomenu blagopokojnog J. Cace gg: Josip Ungaro, Ettore Zorzenoni, Šupuk Vinko i Bognolo Emidio po dinara 10. Da počaste uspomenu blagopokojne Matilde Šupuk gg. Tvrtka Fausto Inchiostri din. 50, gg. Pio Terzanović i Šupuk Vinko po dinara 30. Felipis Jerolim din. 25. Pave Golč, Ivan Fulgosi, Josip Jadronja, Juras Marko, Jakovljević Marko, Žaja Ivo i Triva Dimitrije po dinara 20. Isler Giovanni, Medić Ivan, Pergin Mate po din. 10. Simo Grubišić din. 5.

Brzovjavne i telefonske vijesti.

Pomoć pasivnim krajevima.

BEOGRAD, 16. Ministar socijalne politike Perić izjavio je, da se neće moći dijeliti besplatno hrana gladnim krajevima, već da će se prodavati po kupovnoj cijeni jedan dio iz gotov novac, a drugi na kredit.

Odnosi s Italijom.

BEOGRAD, 16. Naša vlada obavjestila je, da talijanska vlada od sada smatra naše trgovačke brodove u talijanskim vodama, kao domaće brodove. Isto tako i talijanski brodovi smatraće se u našim lukama. Iz ovog izlazi da Mussolini hoće, da pokaže dobru volju za dobre ekonomsko-financijske veze izmegju obih država.

Makendujušći na djelu.

BEOGRAD, 16. Od prekjučer veliki broj komitadžijskih četa pokušava da pređe na naš teritorij, u namjeri da izvrši osude, koje su izrekli njihovi sudovi nad oćim stanovništvom u Južnoj Srbiji, koje neće da pomaže njihovu akciju. Tako su jučer ubili iz zasjede seoskog kneza Veljka Petrovića, kom su poslali poziv da stupi u njihovu organizaciju. Kad je to odbio, odmah je bio osugjen na smrt i kako se više osuda je bila i izvršena. Na više mjesta došlo je do sukoba naše žandarmerije i komita, koji su morali uzmaći.

Ponovna apšenja komunista.

BEOGRAD, 16. Jučer u 5 sati poslije podne uapsila je policija komunističke vogje: Trišu Kaclerovića, Gjuru Cvijića, Mika Todorovića, Mošu Pijade, Rajka Jovanovića, Dragicu Stefanoviću, Muka (iz Dalmacije) i još nekoliko drugih. Nadalje je sinoć policija uapsila nekoliko studenata. Svi uapšeni su članovi glavnog odbora proleterke partije. Uapšenje su uslijedile po zakonu o zaštiti države.

Protest u Budimpešti.

BEOGRAD, 15. Javljaju iz Budimpešte, da su poslanici Čehoslovačke i Kraljevine SHS. protestovali kod mađarske vlade protiv upada mađarskih trupa na rumunjsku teritoriju. Povodom ovoga napada Mala Antanta protestovaoe takogjer i kod savezničke kontrolne komisije.

Dug bivše monarhije.

PARIZ, 15. Reparaciona komisija saslušaoe u utork predstavnike Austrije i Mađarske odnosno raspodjele duga bivše austro-ugarske monarhije.

† Ribo.

PARIZ, 15. Bivši predsjednik francuske vlade Ribo umro je jučer.

Osnivanje samostalne stranke.

Po vijestima listova, samostalci su riješili da obnove samostalnu stranku. Na čelu pokreta stoje g. Kosta Spasojević, toplički demokratski poslanik. Uz njega se za sada nalaze još neku gospoda, koja imaju pretenzije da ugu u novu skupštinu.

Ovaj pokret može imati velikog uspjeha u okruzima vranjskom, topličkom i smederevskom. U ostalim mjestima neće imati nikakva uspjeha.

Izgleda da će liberali takogjer izaći na izbore sa zasebnom listom.

Uopšte će demokrati ovih izbora izaći sa nebrojeno lista.

— U četvrtak 11. ov. mj. umro je u Palermu (u Italiji) bivši grčki kralj Konstantin. Pogreb je bio u subotu.

— Prema podacima ministarstva vjera, u godini 1920 stupilo je u pravoslavje 99.252 osobe.

— Svi nesloveni Mađari i Nemci rođeni od 1899 do 1902., počeli su da služe svoj rok u stalnom kadru. Raspodijeljeni su po vojnim komandama. Interesantno je primetiti, da je odziv vrlo dobar i da nije bilo ni jednog begunca.

Чок и Манојловић

фабрика црквених воштаних свећа
Шибеник (Далмација).

Израђује црквене воштане свеће сваке величине. - Специјална израда свећа са натписима:

„Ко Крсно Име слави оном и помаже!“ и „Мир Божји, Христос се роди!“

1

BANCA DALMATA DI SCONTO D. D.

PODRUŽNICA ŠIBENIK

Prima uloške na knjižice i na tekući račun. - Eskomptira mjene. - Obavlja sve burzovne naloge te isplate na sva tuzemna mjesta. - Izdaje čekove i kreditna pisma. - Financira trgovačka, obrtna i industrijalna poduzeća. - Obavlja sve štedioničke i bankovne poslove najkulantnije.

Brzojavni naslov: DALMASCONTO.

21

ПРВА И НАЈМОДЕРНИЈА ДАЛМАТ. СЛАСТИЧАРНИЦА НА ЕЛЕКТР. ПЕЋ

Телефон:
Број 31.

СТЕВО МАНДИЋ

Бројова:
Стево Мандић.

ШИБЕНИК - главна улица

Обскрбљена најразвијенијим бомбонима и слаткишима за сваку сезону, те најфинијим ликерима и дезертним пићима.

ДНЕВНО СВЈЕЖЕ ПОСЛАСТИЦЕ.

Препоручује се нарочито за израђивање најфинијих торта, кроканата и т. д. са исписима и орнаментиком за забаве, венчања и остале пригоде.

2

НОВА ШТАМПАРИЈА - Шибеник

Штампарија је снабђена свим модерним ћирилским и латинским писменима, те врским стројевима на електрични погон. — Прима на израду све званичне, трговачке и парохијалне тисканице, те остале радње спадајуће у графичку струку. - Складиште свих тисканица за српске православне цркве и парохијска звања.

РАДЊЕ СЕ ИЗВРШУЈУ БРЗО И ТОЧНО.

20

STIPE ŠARE - ŠIBENIK (Dalmacija)

Telegrami: ŠAREST - VELIKOPRODAJA ŽITARICA I ZEMALJSKIH PROIZVODA - Telegrami: ŠAREST

Uspješno se oglašuje u „Dalm. Radikalu“

СРПСКА БАНКА Д. Д. У ЗАГРЕБУ

Основана године 1895.

ФИЛИЈАЛА У ШИБЕНИКУ (ОБАЛА).

Бројова: СРБАНКА.

Деоничка главница К 162,000.000. Резерве преко К 55,000.000. Улошци преко К 500,000.000.

ФИЛИЈАЛЕ: ДУБРОВНИК, КНИН, НОВИ САД, (Централни Кредитни Завод, као филијала Српске Банке), СОМБОР, СПЛИТ, СУБОТИЦА, МИТРОВИЦА.

АГЕНТУРА дубровачке филијале у ГРУЖУ.
АФИЛИЈАЦИЈЕ: БЕОГРАД Подунавско трговачко и акционарско друштво, БОС. ШАМАЦ: СРПСКА БАНКА.

РОБНИ ОДНО: свих врста брашна, колонијала, француских боја прве врсте итд. Складиште у властитој кући. Цјеници на захтјев бадава.

Најповољније укамаћује улоге на уложне књижице и на текући рачун, те обавља све банковне и берзанске послове најкулантније. — Са свима је већим мјестима Европе у директној пословној вези, а тако исто и са Сјеверном и Јужном Америком.

12